

ÖRGÜT, BİRLİK, YASALLIK.

Konuşmama bu büyülü sözler üzerinde kısaca durarak başlamak istiyorum. Bir zamanlar feylesoflar dünyayı yorumlamakla uğraşırlarken vardıkları bulguların toplan-landığı kitaplar sadece okumak ve kütüphanelere konulmak içindi.

Felsefede devrim, "esas olan dünyayı yorumlamak değil, değiştirmektir." cümlesiyle başladı. Ve birden bire öğretilerden biri, kitaplık raflarında durmak, ya da bilimsel çalışmalara dipnot olmak kaderinden sıyrıldı. Çünkü, dünyayı değiştirmek, öğretinin siyasal mücadeleye bütünleşmesini, siyasal iktidar hedefini önüne koymasını ve bunun için örgütlenmesini gerektiriyordu.

Eski feylesofların, düşüncenin maddi güce dönüşmesi gibi bir hedefleri yoktu. Ama felsefede devrim yapan öğreti, ancak düşünsel gücün kitleleri sararak maddi güce dönüşmesiyle felsefede devrim yaptığını kanıtlayabilirdi. Yani düşünce alanındaki devrimi maddi yaşam alanına taşıyarak bunu yapabilirdi.

Böyle bir kanıtlamaya dünya tarihi birçok kez tanık oldu. Felsefedeki devrimi, maddi yaşama taşıyan mücadelesi dünyanın geri kalan bölümünde devam ediyor.

Dünya yeni kanıtlamalara tanık olacak.

İşte Eylül 1920, felsefedeki devrimi, maddi yaşama taşıma mücadelesinin anahtarı olan ÖRGÜT demektir.

Örgüt sorunun çözümegeçen yüzyılın sonlarıyla, bu yüzyılın başlarında bir dizi ülkede tanık olundu. Bu tanıklık ya birden fazla çevreyi birleştirerek, ya örgüt sorunundaki tekil çözümleri tek bir örgüt çatısı altında toplayarak ya da her iki biçimin bir kombinezonu şeklinde gerçekleşti.

Aynı dünya görüşünün aynı örgütte zembereğini kurması, ünlü deyişle eşyanın tabiatı gereği idi. Bu yüzden ÖRGÜT sözcüğü her zaman BİRLİK sözcüğü ile birlikte telaffuz edildi.

Örgüt ya birlikte doğdu, ya birlikte tamamlandı.

Ve işte Eylül 1920, daha önceden başlamış olan ve süregelen siyasi çalışmaların tek bir örgüt içinde bütünleştirilmesi ve yeni bir nitelik aşamasının yaratılmasıydı.

1920 Eylülü bu yüzden, aynı zamanda BİRLİK demektir.

Birlikte örülmüş örgütün kendisinden kan aldığı emekçi sınıfa yayılması, öğretinin gücünü maddi bir güce dönüştürmesi, büyük ölçüde yasallığa bağlıdır. Bunun en açık kanıtı hareketimizin, en uzun yasallık dönemi olan 1961-71 arasında ulaştığı kayda değer kitleselliktir.

0 dönemde yetişmiş kadroların günümüze taşıdığı zenginliktir.

Eylül 1920 yasallık demek değildi. Ama sınıfımızın ilk ataları birinci hedef olarak yasallığı seçmişlerdi.

Seçimleri doğruydu.

Muhatapları hunhardı.

Bedenleri deryaya, anıları güneşe gömüldü.

ÖRGÜT-BİRLİK-YASALLIK

Bu sözcükler bizler için olduğu kadar burjuvazi için de büyülü. Bu yüzden, yirmi-lerden ellilere sayısız tevkifat, baskı, işkence, ölüm yaşandı. Bu süreçte yaşamını kaybedenleri ve bu süreci şimdi bizlerle birlikte yaşayan anılarını bir kere daha selamlıyorum.

ÖRGÜT-BİRLİK-YASALLIK

Bu üç sözcük her zaman yanyana olamadı.

ÖRGÜT ve BİRLİK 1950'lere kadar hep oldu. Yasallık kısa dönemlerle bu ikisine eşlik etti.

Ama 1950'lerle birlikte ülkemiz yaşamından, on yıllık bir süre boyunca ÖRGÜT-BİRLİK-YASALLIK koparıldı. Bunun neye mal olduğunu söylemek istiyorum.

Bu bir kuşağa maloldu.

Doğamayan bir kuşağa

Benim kuşağım kırklı yaşlarının ilk yarısında,Rasih ağabeyimizin bizden yirmi yaş büyük olduğunu sanıyorum.Ellilerinde olan bir kuşak yok bugün.

Örgütteki kesintinin,yaşamdaki kesintiye nasıl da bire bir tekabül ettiğini bundan iyi hiçbir şey gösteremez.

1960'lı yıllar,örgüt-birlik-yasallığın en uzun süre birleştiği dönem oldu.Hiç kuşku yok mücadele tarihimizin altın dönemlerinden birisidir bu dönem.

Ben eline doğduğumuz üç insanı anmak istiyorum.

Kısa bir süre sonra kendisini yitirişimizin birinci yılına ulaşacağımız Behice Boran'ı...

Şu anda burada olan,ve sanırım eski öğrencilerden birini keyifle dinleyen Sadun hocamızı...

Ve bugün görüşlerimiz çakışmasa da sayın Mehmet Ali Aybar'ı.

1970'li yıllarda örgüt ve kısmen yasallık vardır.Birlik ise yoktur.Hareket zengindir ama,bir çerçeveyi kıramamış,büyük bir kitleliliğe ulaşma olanağını kullanamamıştır.Faşizmi engelleyememiştir.

1980 Eylül'ü tarihimizin en hunhar dönemini başlatır.

Burjuvazinin havesi,kısmi olan yasallığı da almak,örgüt sözcüğünü,olmayan birlik sözcüğünün yanına göndermektir.

Birinciyi başarır.

İkincide havesi kursağında kalır.

Bugün sosyalist mücadeleye içerden veya dışardan bakan herkesin tek kanısıdır bu.

Türkiye işçi sınıfı siyasal hareketi kesintiye uğratılma çabalarını elinin tersiyle burjuvazinin suratına çarpma becerisini göstermiştir.

Gelecek kuşaklara bırakacağımız bu olumlu mirasta payı olan herkese ne mutlu.

Evet,1980'li yıllar üç büyümlü sözcükten birincisinin zaferine tanıklık etmiştir.İkincisi olan birlik alanında önemli adımlar atılmıştır,atılmaktadır.

Ama günümüzün birlik sorununun özgül bir yanı var.

1920'lerde birleşenler "işte işçi sınıfının partisi " diyebilmişlerdi,hareketin kesitlerini birleştirmek,hareketin bütünü birleştirmekle çakışıyordu.

Bugün böylesi bir,yüzde yüz çakışmadan sözedemeyiz.

Bu yüzden de amaçladığımız birlik ve dolayısıyla öngördüğümüz örgüt sadece bölünmüş olan,ayrı ayrı duran parçaların birleşmesiyle gerçekleştirilemez.

Şu ya da bu yapısal bütünlük içinde yeralmadığı halde,diri,mücadele kararlılığı içinde,öğretiye sadık ve birleşik bir harekete katılmaya hazır binlerce arkadaşımız vardır.

İşte bu nedenle,birliğin nihai çözümüne bu arkadaşlarımızın da ortak iradesine katıldıkları bir süreçten geçerek ulaşacağız.

Konunun böyle anlaşılması karşımıza yöntem sorununda görüş birliğine varmak gibi bir görev koyuyor.Hiçbirimizin dar bir politik yapılanmayı arzuladığını,birlikten böyle kapalı kapıcı bir örgütlenme murat etmediği açık belli.

Ortaya bir program ve açıklayıcı nitelikte temel görüşler koyup başkalarına "işte sana parti " der durumuna düşmemek gerekiyor.Çünkü,böyle bir program ve politik baz sadece birleşmiş olan parçaların birliğinin ifadesidir.

Bu şüphesiz tarihsel önemde bir adım olacaktır.Ama çözümün kendisi değildir.

Bu adım atılırken en geniş birliğin yolunu açacak bir anlayış üzerinde de muta-

bakat sağlanabilir.

Benim paylaştığım öngörü böyle bir siyasal yapıda yeralabilecek herkesin birlik sürecine hemen bugünden, aktif olarak katılabilmesinin yöntemlerini yaratmaktır.

Madem ki amaçlanan, yasal, geniş ve kitlesel bir partidir, şu halde bu partinin daha başlangıçta binlerce kişi ile birlikte kurulmasının imkanlarını aramak, bugünden aramak gerekiyor. Böyle bir kuruluş için atılacak adımlar, gene bugünden başlamalıdır. Ve ona katılacak herkesin tartışabileceği, görüşünü, önerisini bildireceği bir süreç öngörülmelidir.

Bu çalışmalar yeterli bir olgunluğa ulaştığında partinin levhasında hangi kelimenin yazılı olacağına önem vermeksizin müşterek kuruluş gerçekleştirilmelidir.

Kuşkusuz ki, böyle bir örgüte ulaşmak birlik sorununun tamamlanması değildir, çünkü bu örgütlenme bir evreden geçerek birliği örecektir.

Daha geniş emekçi yığınlarına ulaşarak sosyalizme gönül vermiş tüm insanlarımızı zı geniş bir hareket halinde birleştirecektir ve saflarına her gün yeni yeni insanlar kazanacaktır.

İdeolojik homojenleşme gerçekleştikçe, örgütsel süreklilik garanti altına alınacak ve böylece birlik süreci tamamlanmış olacaktır.

Gerek bu çalışmalarını başlatmak için, gerekse sonuçlandırmak için hem yeterli bir potansiyel vardır, hem de bu potansiyeli örgütsel yapıya ulaştırma olanağı vardır. Karşımızda duran hukuki engelleri, daha doğrusu hukuk dışı engelleri aşmanın yolu da bence gene buradan geçmektedir.

Böyle dağınık bir vaziyette kalarak hiçbir engel aşılamaz, hareket içindeki mevcut yapılar birleşmeler bile dağınıklık sürer, çünkü ortaya organizma çıkmaz.

Bazı hukuki gerekçeler yüzünden, şu anda tek ve birleşik bir politik yapıyı özleyen binlerce gönüllü insanı dergi okuru durumunda tutarak o hukuki gerekçeler nasıl aşılabılır ?

Öyleyse, hem mevcut parçalar dışında duran herkesin katkısını ve katılımını sağlamak için, hem mevcut hukuki statüleri demokratikleştirmek için yasal bir partinin hazırlık çalışmalarına şimdiden başlamak ve mümkün olan en geniş ortak iradeyi yaratabilecek bir süreçten geçtikten sonra o partiyi kurarak ülkemizdeki demokratik ve sosyalist süreçleri hızlandırmak sadece mümkün değil, aynı zamanda zorunlu bir çözümdür diye düşünüyorum.

Bugüne kadar pek çok yol katedilmiştir. Sıfırdan başlayacak olan birşey yoktur. Bunca yıldır bunca insan canını dişine takarak, binbir güçlüğü göğüs gererek, hayatını adayarak, yönetim düzeyindeki insanlarını işkence masasında bırakarak, kuşaktan kuşağa hareketi bugüne getirmiştir. Ama, konusu bu toplantımızın kapsamına girmeyen nedenlerden dolayı hareket bugün yeni bir doğumun eşiğindedir.

Ve hiç kuşku yok ki, hiç birimizin hiç bir kuşkusu yok ki, bu doğum önümüzdeki yakın dönemde gerçekleşecek...ve hareketimizin örgüt sorunu, birlik sorunuyla aynı süreç içinde, bir daha ortaya çıkmamak üzere nihai olarak çözümlenmiş olacaktır.

Daha ileri hedeflere ancak o örgütle yöneleceğiz ve ulaşabileceğiz.

Hepinizi sevgiyle kucaklıyorum.

10 Eylül 1920 dolayısıyla

" Günümüzden Tarihe Bakış " toplantısında

Çağatay Anadol'un yaptığı konuşmanın metnidir.

BASIN AÇIKLAMASI

Sosyalistlerin Birlik Partisi Hazırlık Kurulu 21 Temmuz 1990 günü İstanbul'da toplandı.

23 Haziran 1990'da Ankara'da toplanan Hazırlık Kurultayı'na seçilen 213 üyeli kurul çeşitli fikirlerin savunulduğu canlı bir tartışma sonunda program ve tüzük komisyonlarıyla Kasım ayında toplanacak olan Kuruluş Kurultayı'na kadar görev yapacak Yürütme Kurulu'nun çalışma tarzını, hedeflerini ve üyelerini belirledi.

23 Haziran Kurultayı'na ilişkin değerlendirmelerin de yapıldığı toplantıda, 10 bini aşkın yerel girişimciyi temsilen 396'sı kadın olmak üzere, 2332 delegenin seçildiği; Kurultay'a katılan delegelerin yüzde 35'inin 36-45 yaş arasında bulunduğu, kuruluş süreci sırasında oluşturulacak komisyonlarda gönüllü olarak görev almak isteyen 361 delegenin 59'unun işçilerden oluştuğu, işçilerin başvuranlar içinde en yüksek sayıyı oluşturduğu açıklandı.

Hazırlık Kurulu, program ve tüzüğün hazırlanması konusunda şu kararları aldı:

Program ve Tüzük Komisyonları, yeni ve devrimci bir anlayışla çalışma konularına ilişkin öneri ve tartışmaları yerel insiyatiflerle birlikte başlatacak ve yürütecektir.

Bu tartışmalara en geniş katılımın sağlanması, yalnızca bu girişimi başlatanlarla yetinilmeyip, birlik partisiyle organik bir bağlantı içinde olmayan bütün çevre ve kişilerin katkılarının sağlanması hedeflenmiştir.

Kuruluş Kurultayı'na kadar geçecek sürenin bir çalışma takvimine bağlandığı toplantıda kurul, önündeki süreci katılımcı, saydam, demokratik ve ülkedeki birikimi kucaklayacak yoğun bir tartışma süreci olarak tanımlıyor.

Kurul ayrıca, Türkiye'nin çok büyük sorunlarla yüzyüze olduğu böyle bir dönemde siyasi yaşama müdahaleyi son derece önemli görüyor ve kendini şimdiden daha etkili siyasi bir mücadeleyle yükümlü kılıyor.

Bu mücadelede görüşlerimizi zenginleştirmek, çözüm önerilerimize; programımıza ve yapılanma sürecimize katkıda bulunmak isteyen herkesi, komünistleri, sosyalistleri, ülkenin bütün değişim güçlerini, ilerici ve demokratları bir kere daha yeniden birliğe ve dayanışmaya çağırıyor; bütün yapıcı öneri ve katkılara açık olduğumuzu belirtiyoruz.

Hazırlık Kurulu toplantısında, yakın gelecekte aşağıda belirtilen konularda Türkiye'nin politik yaşamına, gerçekleştirilecek kampanyalarla müdahale edilmesi de kararlaştırılmıştır:

1. Sansür ve Sürgün kararnamelerinin kaldırılması ve bu çerçevede kapatılan "2000'e Doğru" ve "Halk Gerçeği" dergileriyle dayanışma.

2. Memur haklarının savunulması.

3. 141 ve 142.maddelerin kaldırılması ve TBKP, TSİP ve diğer partilere yönelik baskılara karşı çıkılması ve bunlarla dayanışma içinde olunması.

4. Kürt kimliğinin tanınması.

5. İsmail Beşikçi ile dayanışma.

6. Gelişen dünya koşullarında Türkiye'nin çıkarlarına uygun dış politika izlenmesi ve "1 Eylül Dünya Barış Günü"nün kutlanması.

7.Kadınların toplumsal yaşama aktif katılımının sağlanması.

21 TEMMUZ 1990 GÜNÜ İSTANBUL'DA TOPLANAN SOSYALİSTLERİN BİRLİK PARTİSİ HAZIRLIK KURULU GÖREV BÖLÜMÜ YAPTI

KOORDINASYON KURULU'NA SEÇİLENLER :

1. Kemal Anadol (121)	33. İlhan Okçu (48)
2. Hüsnü Okçuğlu (119)	34. Mustafa Erdoğan (46)
3. Ekin Dikmen (117)	35. Kaya Güvenç (43)
4. Haluk Gerger (116)	36. Emin turan (41)
5. Kamil Ateşoğulları (115)	37. Orhan Koçak (34)
6. Nedin Tarhan (113)	38. Ömer Can (33)
7. Veli Gürcan (112)	39. Musa Öner (33)
8. Çağatay Anadol (108)	40. Baha Coşkun (32)
9. Aslan Başer Kafaoğlu (108)	
10. Akın Birdal (108)	
11. Erdal Talu (105)	
12. Oral Çalışlar (103)	
13. Elif Gönül Tolon (102)	
14. Ömer Ağın (97)	
15. Yüksel Selek (96)	
16. Füsun Öztürk Baysan (93)	
17. Abdurrahman Atalay (87)	
18. Özcan Keskeç (87)	
19. Osman Sakalsız (85)	
20. Beyhan Sunal (77)	
21. Nurcan Akça (77)	
22. Serpil Kirpikçi (76)	
23. Atilla Aytemur (74)	
24. Enver Sezgin (74)	
25. Haluk Tan İpekçi (73)	
26. Mürüvvet Demir (68)	
27. Erol Kızılelma (66)	
28. Nurdane Gedik (59)	
29. Mevlüt İlgin (59)	
30. Toygun Eraslan (54)	
31. Hikmet İşmen (53)	
32. Aziz Kaya (51)	

PROGRAM KOMİSYONUNA SEÇİLENLER :

1. Sadun Aren (110)
2. Halit Çelenk (107)
3. Aslan Başer Kafaoğlu (104)
4. Kamil Ateşoğulları (103)
5. Zülfü Dicleli (101)
6. Tektaş Ağaoğlu (98)
7. Yusuf Işık (84)
8. Alparslan Berktaş (79)
9. Celal A. Kanat (79)
10. Kenan Somer (78)
11. Rasih Nuri İleri (77)
12. Talat Ulusoy (55)
13. Veysel Uçum (54)
14. Yücel Gürsel (50)
15. Canan Toksöz (47)

1. Hüseyin Hasan Çebi (46)
2. Salih Şimşek (44)
3. Ata Uçum (37)
4. Zeynel Erdoğan (31)
5. Turgut Akalın (29)
6. Muzaffer Demirci (29)

TUZUK KOMİSYONU :

1. Hasan Urel
2. Sıtkı Coşkun
3. Vedat Pekel
4. Erol Kızılcı
5. Dursun Özden
6. Faruk Ustün
7. Süleyman Bulut
8. Nejat Kızan
9. Kemal Anadol
10. Aziz Kaya
11. Selçuk Çalhan
12. Murat Göke
13. Sedat Öktem
14. Latif Şimşek
15. Muhtesem Özdamar

SOSYALİSTLERİN BİRLİK PARTİSİ GİRİŞİMİ TÜZÜK KOMİSYONUNUN AÇIKLAMASI

Sosyalistlerin Birlik Partisi girişimi 23 Haziran Kurultayında seçilen Hazırlık Kurulu arasında yapılan görev bölüşümü sonucu oluşan Tüzük Komisyonu 4.08.1990 tarihinde ilk toplantısını yapmıştır.

Tüzük Komisyonu, Tüzük taslağının mümkün olduğunca en geniş katılımı ile oluşturulmasında görüş ve önerileri almak, bilgi alışverişinde bulunmak, tartışma platformları yaratmak için önümüzdeki süreyi en verimli biçimde değerlendirmek amacıyla bir takvim yapmıştır.

- Tüzük Komisyonu yerel girişimlerin tüzük taslağının oluşumuna katkılarını almak için inisiyatiflerin kolektif öneri ve düşüncelerinin yanısıra, birey olarak da herkesin önerilerine açıktır. Tüzük oluşumuyla ilgili her türlü öneriler yazılı olarak en geç 25.08.1990 tarihinde komisyonun elinde olacak şekilde gönderilmelidir.

- Yerel Girişimler bulundukları mahallerde, il düzeylerinde tartışmalı toplantılar, paneller vb. etkinlikler yapmalarının yerinde olacağı düşüncesindeyiz. Bu toplantıların tarihlerinin önceden komisyonumuza iletilmesini ve toplantı tutanaklarının gönderilmesini istiyoruz.

- Komison gelen bütün öneri ve tartışmaların ışığında değerlendirmelerini yaptıktan sonra, 17 Eylül'de Tüzük Taslağını hazırlayarak tartışmaya sunacaktır.

- Her türlü bilgi alışverişi için komisyon sekreteryasıyla aşağıda gösterilen adresle ve telefonla ilişkiye geçebilirsiniz.

Adres: Lâtif ŞİMŞEK

Başmusahip Sok. tan Han No: 10/11 Cağaloğlu-İSTANBUL

Tel-Fax: 9 (1) 527 03 99

Tüzük Komisyonu

NOT: Yukardaki yazı tüm yerel inisiyatiflere iletilmiştir. Ayrıca 23 Haziran kurultayında Tüzük konusunda daha yoğun çalışmak istediğinizi belirttiğiniz için sizde iletiyor ve başvuruyoruz. 8 Eylül tarihine kadar bize Tüzüğün Ana başlıkları, cilt başlıkları, madde formülasyonları ve özellikle önem verdiğiniz maddelere ilişkin daha kapsamlı gerekçe ve görüşlerinizi yazmanızı rica ediyoruz. Ayrıca düzenlediğimiz tartışma toplantısına katılmanızı rica ediyoruz.

**Kemal ANADOL
Hüsnü OKÇUOĞLU
Ekin DİKMEN
Kamil ATEŞOĞULLARI**

Yer: Altıyol Kuşdili Cad. Karadut Sok. No: 27/2

Emlak Bankası üstü Kadıköy-İST.

Tarih: 8.9.1990 Saat: 10³⁰

İZMİR MİLLETVEKİLİ KEMAL ANADOL'UN 17 NİSAN 1990 GÜNÜ MECLİS GENEL KURULUNDA
GÜNDEM DIŞI YAPTIĞI KONUŞMANIN METNİ:

BAŞKAN- Sayın Kemal ANADOL, Türk Ceza Kanunun 141, 142 ve 163. maddelerinin yürürlükte olması nedeniyle birçok kişinin uğradığı mağduriyet üzerine gündem dışı söz istemişlerdir. Kendilerine söz veriyorum. Buyurun.

K.KEMAL ANADOL(İzmir)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyada özgürlüklerin, demokrasi özlemlerinin, sistemlerin dar kalıplarını yıktığı ve tüm dünyada özgürlük rüzgarlarının estiği günümüzde, Türk Ceza Yasasındaki 141, 142 ve 163. maddelerin Türkiye'de yürürlükte olması ve çok katı biçimde uygulanması, hem bu maddelere muhatap olan tutuklulara, sanıklara, hükümlülere büyük bir mağduriyet yüklemekte, hem de Türkiye Cumhuriyetinin yurt dışındaki itibarını sarsmaktadır.

Bilindiği gibi, İtalyan Ceza Kanununa, 1926'da Rocco Tasarısıyla alınan, Mussolini'nin çıkarttığı, faşizmi koruma kanununun 270 ve 272. maddeleri, Türk Ceza Kanununa 1936'da girmiş ve ocbir unsuru kapsıyordu, 1938 yılında cebir unsuru da kaldırıldı. 1951'de yapılan değişiklikte cezalar artırıldı, ölüm cezası konuldu, 1983'de, 12 Eylül'den hemen sonra cezalar tekrar artırıldı. 163. madde ise Türk Ceza Yasasına 1949 yılında girdi.

Değerli milletvekilleri, hepimizin yakından bildiği gibi bu maddeler siyasal iktidarların kendi güçlerini artırmak için, karşısındaki düşünceleri yok saymak için, yok etmek için, bir silah olarak kullanılan siyasal maddelerdir. Hukuki ağırlığından çok siyasal ağırlığı olan maddelerdir. Her dönem aynı şekilde aynı metin yürürlükte olmasına karşın, değişik biçimde uygulanan maddelerdir. Gerçek demokrasilerde ise siyasal yelpaze tüm görüşleri kapsamalıdır; çünkü, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü yoksa, o ülkede demokrasiden bahsedilemez. Bunun içindir ki, eski Cumhurbaşkanı Kenan EVREN görüş değiştirmiş, Sayın Turgut ÖZAL, Sayın AKBULUT ve Sayın SUNGURLU müteaddit konuşmalarında bu maddelerin kalkması için görüş bildirmişlerdir. Sayın EVREN, cumhurbaşkanı seçildiği gün bu Meclis'te bu kürsüde sürekli ondan sonraki günlerde de teşebbüs hürriyetinden, fikir hürriyetinde vlodan hürriyetinden bahsetmiştir ve bu maddelerin kalkacağını söylemiştir. Hatta Sayın Başbakan televizyona çıkarak, "Yarın bu maddelerin görüşülmesini bakanlar Kurulunun gündemine aldık, alıyoruz" diye Türkiye'ye ve dünya kamuoyuna durumu ilan etmiştir.

Değerli arkadaşlar, Ankara Milletvekili Kamil ATEŞOĞULLARI'nın 70 arkadaşıyla birlikte 14.11.1989'da verdiği bu maddelerin kalkmasıyla ilgili verdiği yasa önerisi, daha önce ANAP'lı Mardin Milletvekili Sayın Nurettin YILMAZ 'ın 5 arkadaşıyla verdiği yasa önerileri; içtüzüğün 38. maddesine göre nihayet 45 gün içinde karara bağlanması gerekirken, bağlanmamış ve aşağıya geldiğinde, Hükümet görüş bildirmedikleri için, Meclis gündeminden çıkarılmıştır.

Muammer AKSOY katledildiği vakit, Adalet Bakanı Sayın SUNGURLU, "Bu cinayet, 141, 142 ve 163. maddeler kalkmasıyla ilgili islendi: İstisna

önlenmesi için de bu maddelerin kalkması gerekir." diye çok doğru bir beyanda bulunmuştur; ama bu beyana rağmen, Hükümetin gündeminden bu maddelerin kalkması çıkmıştır ve askıya alınmıştır.

Ankara'da, 9 nisan 1990 gününden beri, kapalı cezaevinde tutuklu bulunan Nihat SARGIN ve Haydar KUTLU, bu maddelerin kalkması için ölüm orucuna girmişlerdir.

Değerli arkadaşlar, onlar bu maddelerden yirmidokuz aydan beri tutukluymken, TBKP yöneticisi olduklarını açıkça söyleyen birtakım yöneticiler, Anamuhalefet Partisi Lideri Sayın İNÖNÜ'yu, diğer muhalefet partisi lideri Sayın DEMİREL'i bu kimlikleriyle ziyaret ediyorlar, onlara sorunlarını anlatıyorlar, Ankara'da, İstanbul'da serbestçe geziyorlar, "Biz bu partinin yöneticisiyiz" diyorlar.

Arkadaşlar, sürekli, "Türkiye Cumhuriyeti üniter devlettir" diyoruz. Üniter devlet olmanın en önemli koşulu, bir yasa maddesinin o ülkenin her yerinde ve herkese eşit uygulanmasıdır. Türkiye Cumhuriyetinde, Amerika Birleşik Devletlerinde olduğu gibi, eyalet sistemi yoktur ki, boşanma konusunda, bir eyalette sıkı hükümler olsun, diğer eyalette ilımlı, yumuşak hükümler olsun, bunlar yok. Çünkü, Türkiye Cumhuriyeti üniter devlettir. Peki, Türkiye Cumhuriyeti üniter devletse, 141, 142. maddelerin mevcudiyetine rağmen, bazıları cezaevinde ölüm orucu yaparken, diğerleri sokakta serbest dolaşırken, bu maddelerin kalkması için dünya kamuoyu Türkiye'yi gündemine getirirken, Hükümet gündemine aldığı bu maddelerin kaldırılması konusunu, meden gündeminden çıkarıyor? Çekoslovakya'da, Polonya'da, Bulgaristan'da yasaklar kalktı, özgür seçimler yapılıyor; ama Türkiye'de yasaklar sürüyor.

2000'e Doğru Dergisi, son çıkan kanun hükmündeki kararnameyle ilgili olarak, kendine, bastırarak matbaa bulamıyor.

Memet Ali ŞAHİN, milliyet gazetecisine bugünü yazdığını, son çıkan kanun hükmündeki kararname hükmüne girer diye, yazdığı yazının geri gönderildiğini ve yeniden yazı yazdığını söylüyor. Bilim adamı İsmail BEŞİKÇİ, yazdığı kitap nedeniyle içeride.

Değerli arkadaşlar, Kutlu ve Sargin, tüm milletvekillerine yazdığı yazıda şunu söylüyorlar: "Son diyeceğimiz, terörün çaresi daha az değil, daha çok demokrasidir; insan haklarını çiğnemek değil, eksiksiz uygulamaktır."

Dün akşam saat 22.00'de beşinci kanalda, Avrupa televizyonundan naklen yayında Londra'da bir stadyumu seyrettik. O stadyumda yüzbinlerce kişi, ırkçılığa karşı kahramanca mücadele eden ve 27 yıl hapis yatıp, çıktıktan sonra Londra'ya gelen ve Margaret Thatcher'ın randevu talebini reddeden Nelson Mandela'yı onbinlerce, yüzbinlerce kişi dakikalarca ayakta alkışladı.

Değerli arkadaşlarım, bugün Milli Eğitim yayınlarının klasiklerinde bile Sokrat'ın savunması, aradan geçen binlerce yıla karşın kışaktan kışağa, elden ele yayılıyor. Sokrat'ın savunmasını milliyetçi, ırkı ne olursa olsun herkes biliyor dünyada; ama Sokrat'ın baldıran otuyla zehirlenmesi hükmünü veren hakimlerin adını bir kişi bile hatırlamıyor bugün dünyada.

Değerli arkadaşlarım, 141, 142 ve 163. maddelerin Bakanlar Kurulu gündeminde askıya alındığı bir dönemde, Ankara Kapalı Cezaevinde açlık grevi sürdüren Kutlu ve Sargın bu grevlerinin 12. günündeler. Artık bilim adamlarına göre açlık grevi tehlikeli bir duruma gelmiştir ve iz bırakacak güne gelmiştir.(ANAP sıralarından "Gebersin" sesleri)

Ona "Gebersin" dediğiniz sürece Türkiye'nin itibarını azaltıyorsunuz arkadaşlar; yapmayın, yapmayın... Eğer, Türkiye'deki özgürlükleri böyle ikinci sınıf standartta bir ülke olarak itibarımızı kırmaya devam ederse, Hükümet bu anlayışını sürdürürse, orada olacak iki kişinin manevi sorumlusu ve 141, 142 ve 163. maddelerin yürürlükte kalmasının sorumlusu Hükümet olacaktır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederiz. Buyurun Sayın Bakan. (ANAP sıralarından alkışlar)

ADALET BAKANI SAYIN MAHMUT ÖLTAN SUNGURLU(Gümüşhane)- Sayın Başkan, mühterem milletvekilleri; Yüce Meclisi saygılarımla selamlarım.

Sayın Kemal ANADOL, 141, 142 ve 163. maddeler ve bunlarla alakalı olarak Ankara Kapalı Cezaevinde yapılan iki tutuklunun yaptığı ölüm orucu, açlık grevi ve bunun vebaliyle alakalı bir konuşma yaptılar. Bu konuşmasında Sayın Anadolu, "Bugüne kadar siyasi iktidarlar 141, 142 ve 163'ü kendi siyasi iktidarlarını güçlendirmek için kullanmışlardır" demiştir. Bugüne kadar ki siyasi iktidarlar ne için kullandılar? Öyle bir suçlama yapacak durumda değilim; ama, Türkiye'de ilk defa bir siyasi iktidar 141, 142 ve 163'ün kaldırılması veya değiştirilmesi lazım geldiği görüşünü ileri sürmüş ve bunu gündeme getirmiştir. Bu iktidar, bizim Anavatan Partisi iktidarındır. Bu maddelerin gündemde kalmasının bir siyasi iktidarı güçlendireceği inancında değilim. Bu maddelerin gündemde kalması, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bekası için lüzumlu mudur değil midir. Görüyoruz ki, bu maddelerin minakası gündeme gelince, hadise bu noktaya çekilmiştir. Siyasi iktidar meselesi kalmamıştır. "Bu maddeler Türkiye Cumhuriyetinin bekası bakımından lazımdır." ve "Değildir" görüşü, bütün siyasi partilerin binyesinde -Hiçbirimizin inkar edemeyeceği kadar açık bir vakıadır- minakasa konusu olmuştur. Gerek 141, 142 açısından gerekse 163. madde açısından bütün siyasi grupların homojen bir bütünlük arzettiğini söylemek durumunda değiliz. Her ne kadar 141, 142 ve 163'ün tamamen kaldırılması lazım geldiği görüşünde ve servinde bulunan siyasi partilerimiz ve liderleri olmuş ise de, bunun yanı sıra Türkiye Cumhuriyetinde devletin çatısını korumak lazım geldiğini, Türkiye'de laikliğe hiçbir gölge düşürmeyecek bir sistemi savunduklarını sık sık vurgulamışlardır. Bunları söylerken, 141, 142 ve 163 ve bunların karşılığı olan Anayasa metnindeki maddeleri kaldırıp, sonra da, biraz evvel söylediğim iddiaları ileri sürmek mümkün değildir; bu açıktır. Belki liderlerimiz meseleyi o zaviyede mitalaa etmekte ve mutlak ki samimi olarak dileklerini dile getirmektedirler; ancak bu meselenin, gerek bizim grubumuzda, gerek diğer siyasi parti gruplarında ve kamuyundaki direncini de göz önünde bulundurmamız zorundayız. Politika, yapabilmektir; yapılabilirse, o işi yapma şansına sahiptir. Şimdi, yapılamayacak birşeyi gündeme getirmenin de bir

Birçok milletvekili arkadaşımızın bir siyasi partide aksi aksi görüşlerde olduğunu biliyoruz ve kabul ediyoruz. Nitekim bu hafta çıkan bir dergide, Adalet Bakanının, Anavatan Grubundaki hukukçu milletvekillerine 141, 142 ve 163. maddelerle alakalı bir çalışma verdiği yolundaki yorumuyla ilgili olarak ben o milletvekili arkadaşım ile görüştüm. "Şahsi görüşümü ifade ettim" diyor. Çünkü ben kendisine öyle bir vazife vermemiştim. "Bu nereden çıktı?" diye sordum. "Ben şahsi görüşümü ve şahsi muhalefeti ifade ettim. Anayasa değişmedikçe bu maddelerin değişmeyeceği görüşümü ifade ettim." diyor ve gerek parti adına, gerekse bakan adına konuşmadığını ifade ediyor. Bu itibarla Sayın Anadol o yayındaki bu görüşlere istinaden endişeye kapılmışsa, öyle bir şeyin varit olmadığını tekrar ifade etmek istiyorum ve Türkiye Cumhuriyetinin bulunduğu bugünlerde elbetteki birçok tedbir alınacaktır. Alınacak her bir tedbir hakkında bunca infialin doğduğu bir günde 141, 142 ve 163'ü de önceden bir konsensüs sağlamadan Meclise getirmenin çıkaracağı problemleri de göz ardı edemeyiz. Ümit ediyorum ki, Türkiye çok yakın bir zamanda bu problemi açacaktır ve bu problemi açma şerefinin de bu Yüce Meclise ait olmasını temenni ediyor, Yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ANKARASI

(15 Nisan 1990, Türkiye'deki sosyalistlerin birlik partisini kurmak amacıyla bir araya gelen girişimci kurulun Sargın ve Kutlu'yla ilgili, kamuoyuna açıklaması)

Geniş kitlelerin demokratikleşme taleplerinin siyasal iktidar tarafından hiçbir biçimde göz önüne alınmadığı iyice ortaya çıkmış bulunuyor. Nerekeyse yıllardır, Ceza Yasasındaki antidemokratik 141-142. maddelerin kaldırılacağı ya da değiştirileceği dile getirilmiş ve hatta Adalet Bakanlığı tasarıyı Bakanlar Kuruluna iletmışken, yasa değişikliklerinin Meclise sevkedileceğine ilişkin hiçbir işaret yoktur.

Demokratikleşmeye yaramak şöyle dursun, iktidar çevreleri, yeni bir Tahrir-i Sükun Kanunu ile adeta 12 Eylül rejimine doğru adınlar atmışlardır.

Diğer taraftan, iki buçuk yılı aşkın bir süredir TBKP liderleri Sayın Sargın ve Kutlu tutuklu olarak yargılanmakta, gerek yargılandıkları yasa maddelerinin toplumsal vicdanda lağvedilmiş olmasına, gerek delillerin toplanmış bulunmasına, kaçma "şüphelerinin varlığı" bulunmamasına karşın tahliye edilmemektedirler. Bu iki arkadaşımız devlet tarafından adeta rehin tutulmaktadır.

Kutlu ve Sargın bugün ölüm orucu biçiminde sürdürdükleri direnişin 11. gününe gelmişlerdir. Yaşamları derin bir tehdit altında bulunmaktadır. Ceza Yasası değişiklikleri Meclise sevkedilmediği ya da tahliyeleri sağlanmadığı takdirde onları ölümün eşiğinden kurtarmak mümkün olmayacaktır. Yurdumuzda büyük bir yara açacak ve insanlığı derinden sarsacak böyle bir sonuçtan kaçınmak mümkündür.

Bunu sağlamak için Hükümetin harekete geçmesi yeterli olacaktır. Muhalefet partileri söz konusu Ceza Yasası maddelerinin kaldırılmasından yana olduklarını açıklamışlardır. Derhal harekete geçilmezse çok geç olacaktır.

Hükümeti, Büyük Millet Meclisini, siyasal partileri sorumlu davranmaya davet ediyoruz. unutulmalıdır ki, bu iki arkadaşımız yaşamlarını yitirirlerse bundan sadece Hükümet değil, mecliste grubu bulunan siyasi partileri de, gerekli etkinliği gösteremedikleri için sorumlu tutacağız. Sağduyuya davet ettiğimiz bu son çağrıya kulak veriniz!

Ceza Yasasının 141-142. maddelerini derhal Meclise sevkettiğinizi açıklayınız.

Kutlu ve Sargın'ın tahliyelerini sağlayınız.

Şaban YILDIZ, Halit ÇELENK, Haluk GERGER, Naci ORMANLAR, Selçuk ÇALHAN, Alpaskan BERKTAY, Rasih Nuri İLERİ, Gencay GURSOY, Mete AKALIN, Kaya GÜVENÇ, Veli GÜRCAN, Turgut Kaya AKALIN, Celal A.KANAT, ÖmerAGİN, Oğuz ATABEK, Münür AYDIN, Haluk Tan İPEKÇİ, Enver SEZGİN, Yılmaz ŞENTÜRK, Salih ŞİMŞEK, Ayhan RONA, Celal ÖZDOĞAN, İlyas OĞUZ, Mehmet ÖZSUCA, Erdinc ÇAKIR, Nurettin ÖZSUCA, Mehmet ULUDAĞ, Cemal YALÇIN, Kevser YALÇIN, Kevser YALÇIN, M. Şerif FİLEKOĞLU, Akın BİRDAL, İlhan ALKAN, Turgut GÖKDERE, TektaşAĞAOĞLU, Faruk PEKİN, Peyami ARIK, Haydar YILGIT, Müşfik EREM, Mümin DENİZ, Uğur CANKOÇAK, Hakkı KILIÇ, Arif GÜLÖKSÜZ, Füsün ÖZTÜRK BAYSAN, F.Nadir TURGUT, Serhat SALİHOĞLU, Fehmi ENGİNALP, Nurettin PİRİM, Cengiz YÜKSEL, Semih GÜMÜŞ, Gürbüz ÖZALTINLI, Vakıf KELEŞ, Necdet OKCAN, Ali Haydar AVGÖRÜR, Eyüp İNÇİ, Hacer ÜNÜVAR, Gönül SABUNCU, Turan ÇERİKU, Faik GÜLEÇYÜZ, Mahmut BALPİTEK, Mustafa TALUĞ, Dündar DURGUN, Engin HAKKI, Tayyar ELMAS, Mustafa ERDOĞAN, Gürkan COŞKUN, Merih SEZEN, Yüksel SELİK, Vural ERKİLİÇ, Erdal TALU, Vedat PEKEL, Emin TURAN, Çağatay ANADOL, Özcan KESGEÇ, İbrahim ÇETKİN, Ahmet ABAKAY, Neriman ÇOLAK, Muzaffer KURTULUŞ, Necat ŞAHBAZ, Hasan ÖNEN, Remzi YORULMUŞ, Ali DEMİR, Ali ARSLAN, Temel ÖLMEZ, Ali ERİŞ, Şeref YILDIZ, İhsan BULUT, Umur COŞKUN, Sadun AREN, Mustafa ÖZTAŞKIN, Erol KIZILIELMA, Aziz AŞAN, Kutlakhan KAYNAKÇIOĞLU, Şefik MAS, İbrahim KORUR, Ayhan DEMİR, Erdal GENÇ, Gündüz VASSAF, Osman ÖZÇELİK, Nazik IŞIK, Elif TOLOU, Nazif KULELİ, Orhan KOÇAK, Şükran ERDOĞAN, Zülfi DİCLELİ, Aysun UMay, Aziz NESİN, Atila COŞKUN, İlhan OKÇU, Varlık ÖZMEHNEK, Hasan Hayri ALKAN, Sıdika SU, Yusuf IŞIK, Muşerref ALKAN, Hasan YALÇIN, Mustafa KARAYÜNLÜ, Hakkı AŞAN, Nedim TARIHAN, Abdullah YURDAGÜL, Hüsnü OKÇUOĞLU, Kamile TEŞOĞULLARI, Orhan HANTAL, Nurten TUÇ, Ekin DİKMEN, Zafer YILMAZ, Hürriyet KARADENİZ, Canan TOKSÖZ (KÜÇÜKBÜCE)

Çağatay Anadol, Mv. Kemal Anadol, Şefik Mas, Vedat Pekel, İlhan Alkan, Mehmet Özsüca, Nurettin Özsüca, Umur Coşkun, Nazik Işık, Mv. Kamil Ateşoğulları, Tektaş Ağaoğlu, Selma Atabek, Şaban Yıldız, Oral Çalışlar, Celal Özdoğan, Haluk Tan İpekçi, Günseli Andaç, Füsün Öztürk Baysan, Aziz Aşan, Ömer Ağın, Semih Gümüş, Zülfü Dicleli, Atilla Coşkun, Şeref Yıldız, Türker Selbaşı, Erdal Talu, Hürriyet Karadeniz, Doğan Ekmekçioğlu, M.Şerif Felekoğlu, Haydar Yiğit, Sıdika Su, Yıldırım Sayita, Atilla Aytemur, Gürbüz Özaltın, Mahmut Balpetek, Kutlukhan Kaynakçioğlu, Elif Gönül Tolon, Nurten Tuş, Merih Sezen, Hasan Yalçın, Abdullah Yurdagül, Needet Okcan, Ahmet Bahtiyaroğlu, Fikret Koçyigit, Yaşar Avcı, Uğur Cankoçak, Müşfik Eren,

YÜRÜTME KURULU

Atilla Coşkun, Cenani Bıçakçı, Çağatay Anadol, Erdal Talu, Gencay Gürsoy, Güleren Gemici, Haluk Gerger, Hüsnü Okçuoğlu, Kemal Anadol, Nedim Tarhan, Orhan Koçak, Oral Çalışlar, Ömer Ağın, Umur Coşkun, Veli Gürcan, Kamil Ateşoğulları, Hasan Algül, Yaşar Avcı, Fikret Koçyigit, İlhan Okçu, Ahmet Bahtiyaroğlu, Hüseyin İmrik, Doğan Selimoğlu, Yüksel Selek, Aysun Umay,

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA KURULU

15 Nisan 1990 tarihinde Türkiyeli sosyalistlerin birlik partisini kurmak amacıyla bir araya gelen girişimci kurul aşağıdaki açıklamayı yapmayı kararlaştırdı. Bu açıklama 16.4.1990 tarihinde Mülkiyeliler Birliğinde (Kuruçeşme-İstanbul) yapılan bir basın toplantısı kamuoyuna açıklandı.

KAMUOYUNA AÇIKLAMA

Halkımızın çözümsüzlüğe ve umarsızlığa mahkum edilmek, bu yolla ülkemizin dönüşü olmayan karanlıklara sürüklenmek istendiği bu bunalımlı dönemde toplanan biz Marksistler, bu gidişe aşılmaz engeller oluşturmak ve sorunların gerçekçi çözümlerini içeren bir iktidar seçeneği sunmak üzere birleşerek bir sosyalist parti kurulması sürecini başlatma kararı aldığımızı kamuoyuna duyuruyoruz.

Bizler, dünyadaki gelişmelerden, ülkemiz koşullarından ve ülkemiz Marksist hareketinin deneyimlerinden hareketle yaşamı iyileştirme çabalarımızla birlikte, yeni bir toplum yaratma amacı için köktenci toplumsal dönüşümleri zorunlu görüyor, bunları sınıfsız topluma doğru yürüyüşümüzün vazgeçilmez kilometre taşları olarak kabul ediyoruz.

Bu anlayışla kuruluş sürecinin başlatılması yönündeki politik irademizi oluşturduğumuz partinin, sömürüye, her tür baskı ve eşitsizliğe son vermeyi ve özgür insanlar toplumunu amaçlayacağını, bunun için de doğrudan emekçilerin demokratik iktidarına dayanacağını, bütün çalışmalarında her zaman insanı merkez alacağını ilan ediyoruz.

Ülkemizin çağdaşlaşmasının, demokrasinin kazanılıp derinleştirilmesine bağlı olduğuna inanıyor, partimizin kuruluş sürecinden, yani bugünden başlayarak, bu yönde savaşım vereceğini, bu bağlamda yasalardan ve toplumsal yaşamdan antidemokratik kalıpların silinmesini, Kürt sorununun özgürce tartışılabilmesinin ve demokratik, adil bir çözümün gerçekleştirilmesinin koşullarının yaratılmasını, 141. ve 142. maddelerin kaldırılmasını acil taleplerimiz olarak bir kez daha açıklıyoruz.

Cins ayrımcılığının kaldırılması, doğal ve kültürel çevrenin korunması, toplumun, kurumların, devletin ve uluslararası ilişkilerin demokratikleştirilmesi, bağımsızlık, adil ve kalıcı barış mücadelesinin desteklenmesi, şiddetin toplumsal yaşamın her alanından dışlanması partinin öncelikli hedefleri olacaktır.

Görüşlerimizi paylaşmayı, yaymayı, zenginleştirmeyi isteyen herkese, demokratlara, devrimcilere, sosyalist ve komünistlere; kurulacak partinin asıl sahibi olarak kabul ve ilan ettiğimiz işçilere, emekçi halka; kadınlara, gençlere, aydınlarla birliğin bir aşaması olarak başlayan sürecin katkılarına, aktif katılmalarına açık olduğunu duyuruyor, ülkemizin yaratıcı insan birikiminin, bilgi ve yürek gücünün partimizin gerçek zenginliği olduğuna olan inancımızı belirtiyoruz.

Parti kurma sürecini başlatmış olan bizler, önümüzdeki süreci aşağıdaki biçimde yürütmeyi düşündüğümüzü kamuoyunun bilgisine sunuyoruz:

1. Bu toplantıya katılan ve sonuç bildirgesini imzalayan herkes girişim komitesi olarak belirlenmiştir.
2. Girişim komitesi içinden bir yürütme komitesi görevlendirilmiştir. Bu komite gereksinim duyması durumunda kendisini genişletebilecek ve çalışma biçimini kendisi belirleyecektir.
3. Bu komite, Haziran ayı içinde toplanacak ilk kurultayı hazırlamakla görevlidir.
4. Bu komite, aynı zamanda politik yaşama müdahale edecek çalışmaların ve girişimlerin koordinasyonunu sağlayacak, sürece ilişkin politik açıklamalar yapmaya yetkili olacaktır.
5. Gerek ilk kurultayın oluşması, gerekse partinin kuruluş süreci ilçe veya il düzeyinde yerel girişimlere dayanacaktır.
6. Gerek girişim komitesinin çalışmalarında, gerekse yerel girişimler düzeyinde oydaşma temel çalışma anlayışı olacaktır.
7. Girişim Komitesinin görevleri ilk kurultayda sona erecektir. İlk kurultay, politik, programatik ve tüzüksel belge taslaklarını hazırlayacak komisyonları seçecek, ikinci kurultaya kadar koordinasyonu sağlayacak komiteyi seçecektir.
8. İkinci Kurultay, partinin tüzük, program, isim ve kurucularını saptayarak kuruluş tarihini belirleyecektir.

GİRİŞİMCİLERKURULU

Aydın Köymen, Haluk Gerger, Zihni Anadol, Nedim Tarhan, Gencay Gursoy, Ayhan Çelik, Emin Turan, Halil Cesur, Peyami Arımk, Seher Pozan, Hasan Algül, Hüseyin İmlik, Doğan Selimoğlu, Özcan Kesgeç, Yusuf Işık, Aysun Umay, Turgut Gökder, Mv. Hüsnü Okçuoğlu, İlhan Okçu, Mv. Ekin Dikmen, Ayhan Rona, Faruk Üstün, Veli Gürkan, Hasan Hayri Alkan, Beykan Askan, H.Ali Tuncel, Mustafa Karayönlü, Ayhan Demir, Yaşar Yiğit, Arif Gülöksüz, Zafer Yılmaz, Erdiç Çakır, Hakkı Asan, Nurettin Pirini, Canan Küçükbüce Toksöz, Oğuz Atabek, Vural Erkiş, Kaya Güvenç, Kenan Somer, Halit Çelenk, Cenani Bıçakçı, Erdal Genç, Naci Ormanlar, Celal A. Kanat, Hakkı Kılıç, Mustafa Öztaykın, M.Salih Şimşek, Serhat Salihoglu, Enver Sezgin, Şahabettin Bakırsan, Akın Birdal, Mete Akalın, Refik Özgür, Selçuk Çalhan, Sadun Aren, Varlık Özmenek, Yılmaz Şentürk, Aziz Nesin, Ahmet Bilge, Rasih Nuri İleri, Münir Dergin, Fehmi Enginalp, Tayyar Elmas, Selahattin Uyar, Ergun Uğur,

SOSYALİSTLERİN BİRLİK PARTİSİ GİRİŞİMİ PROGRAM ÇALIŞMALARI İÇİN KİMİ SORULAR

Değerli Arkadaşlar,

Kurultay'ca belirlenen Hazırlık Kurulu'nun 21 Temmuz 1990'da seçtiği Program Komisyonu 4 Ağustos 1990 Pazar günü çalışmalarına başladı. Komisyon, Kasım ayında yapılacak Kuruluş Kurultayı'na sunulmak üzere yasal, Marksist olmayanlara da açık Marksist parti için bir "Program Taslağı" hazırlamakla yükümlüdür.

Bu partide biraraya gelmek isteyenlerin genel çizgileriyle üzerinde birleşebilecekleri bir program nasıl olmalıdır? Yarın böyle bir partiye katılmak isteyebilecek en geniş çevrelerin bütünüyle katılmasalar bile benimseyebilecekleri bir programın ana çizgileri neler olmalıdır? Komisyon üyelerinin, bu ana sorularda yanıtı yaklaşılabilmek için gerekli gördükleri alt soruları biraraya getirerek sizlere sunuyoruz. Yerel girişimlerdeki tek tek arkadaşlardan, bilimciler ve uzmanlardan alınacak ilk görüşler, kamuoyunun tartışmasına sunulacak bir program taslağı hazırlamada yol gösterici olacaktır.

Bu nedenle, aşağıdaki soruların yanıtlarını ve düşüncelerinizi en geç 15 gün içinde Komisyon Sekreterliği'ne (Adres: Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi PROGRAM KOMİSYONU SEKRETERLİĞİ Mithatpaşa Cad. No. 54/5 YENİŞEHİR- ANKARA) ulaştırmanızı rica ediyoruz.

Ekteki soruların tümüne ya da gerekli bulunanlarına yanıt verilebileceği gibi, kuşkusuz başka sorular da ortaya konularak yanıtlanabilir. Bunlar Komisyon çalışmalarında aydınlatıcı olacaktır. Değerli katkılarınız için şimdiden teşekkürü borç biliyoruz.

Saygılarımızla.

PROGRAM KOMİSYONU

NOT:1- Yerel inisiyatiflerde bu metnin çoğaltılarak görüşlerini iletmek isteyen tüm arkadaşlara verilmesi,

21.08.1990

2- Görüşlerin mümkün olduğu kadar metindeki ana başlıklarda toplanmasını ve özlü bir biçimde iletilmesi,

3 - Soruları yanıtlayanların yazışma adreslerini ve telefonlarını iletmeleri,

ricasıyla.

PROGRAM ÇALIŞMALARI İÇİN KİMİ SORULAR

1

I. PARTİNİN KİMLİĞİ

- I.1. Partinin kimliği nasıl tanımlanmalıdır? Kendimizi sosyalist, Marksist, komünist olarak adlandırıyoruz. Geleneksel işçi hareketinin sosyal demokratlardan farklı olan devrimci kanadını ifade eden bu kavramlar günümüzde nasıl bir içerik taşımaktadır?
- I.2. Program sosyaldemokrasiden farkımızı nasıl temellendirecek? Bu farkı, geleneksel ayrılıklar (II. ve III. Enternasyonal arasındaki) ya da gelecekteki ayrılıklar (devrim karşısında tutum, kapitalizmden sosyalizme geçişte farklılıklar) üzerinde mi temellendirecektir? Yoksa, bugünkü aşamadaki farklılıklara mı dikkat çekecek, bugünkü görevlere yaklaşımdaki farklılıkların mı altını çizicektir? Aynı olduğumuz yanlarla birlikte, ortak olduğumuz yanları da belirtecek miyiz?
- I.3. Sosyalizme barışçı geçişin koşullarının oluşturulmasının, güncel aşamada, kapitalizmin demokratik bir çerçeve içinde gelişmesini sağlanması, devlet aygıtının demokratik bir aygıt gibi işlemeye zorlanması demek olduğu görüşünden hareketle, parti, sosyalizme barışçı geçiş koşullarının oluşturulmasına yönelik bir parti olarak tanımlanabilir mi?
- I.4. Parti, işçi ve emekçi sınıfın partisi olarak, aynı zamanda yeşil hareketin, kadın hareketinin, Kürt ulusal hareketinin, insan hakları hareketinin vb. sınıflar üstü geniş demokratik hareketlerin görevlerini de üstlenecek, bu hareketleri temsil etmeye çalışacak mıdır? "Hareketlerin partisi" olmaya yönelecek midir? Yoksa parti; işçi, çevre, kadın, insan hakları ve Kürt sorunu üstüne politik çözüm önerilerini dile getirmekle, kendini bu hareketlerle eşit haklı görmekle, onlarla karşılıklı etkileşim içinde olmakla mı yetinecektir?
- I.5. Ekonomik ilişkiler alanında topluma sunulacak projenin ana hatlarıyla hâlihazır çerçeveyi aşan hedefleri içermesi Marksistler için bir kimlik sorunu mudur? Öyleyse, bu çerçevenin dışına çıkma eğilimini besleyen maddi zeminde anti-emperyalist taleplerin yeri nedir? Anti-emperyalist bir tavır ortaya konulmadıkça "dünya ekonomisi ile entegrasyonu" savunmanın, bunu bir kader kabul etmenin halen siyasi iktidarın yaptığından ya da mevcut muhalefet partilerinin başa geçtiklerinde yapacaklarından bir farkı olabilecek midir?
- I.6. Programda, birlik partisinin Türkiye Marksist hareketi ve onun çeşitli örgütlenmeleriyle tarihsel bağı nasıl kurulacak? Bu hareketin bütün örgütlenmelerinin mirasına sahip çıkacak, kendini bu hareketin 1990'lardaki yeni bir sentezi olarak mı tanımlayacak, yoksa bu tarihten bağımsız yepyeni bir parti profili mi çizicek? Eğer mirasa sahip çıkılacaksa, tarihin olumlu ve olumsuz yanları nasıl ifade edilecek?
- I.7. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer konulardaki düşünceler:

II. PROGRAMIN KAPSAMI

- II.1. Program, esas dikkatini, politik çizgisini, partinin bugün yapacaklarına mı vermelidir? Kendini, daha çok kimlikte belirlenen sosyalist amaca yakınlaşabilmek için bugün yapılması gerekenler konusunda mı yoğunlaştırmalıdır? Yoksa hem bugün hem de gelecekte yapılması gerekenleri ayrı ayrı sıralamalı mıdır?
- II.2. Program gerek kavramları gerek ele aldığı konuları genel çizgileriyle mi içermeli, ayrıntılı mı olmalıdır? Örnekler vererek belirtir misiniz? Kısa vadeli ve ayrıntılı konular için kuruluşu izleyen dönemde bir uygulama programı hazırlanması mı tercih edilmelidir.
- II.3. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler:

III. PROGRAMA İLİŞKİN GENEL YAKLAŞIM VE STRATEJİ

2

- III.1. Programın "büyük projesi", "sosyalist toplum projesi" mi, yoksa bunun ön koşullarını hazırlayacak bir "sivil toplum", "askerisizleştirilmiş demokratik bir Türkiye projesi" mi olmalıdır?
- III.2. Program sosyalizmi nasıl tanımlamalı? Sosyalist toplumun bütün özelliklerini şimdiden sayacak mıyız? Yoksa sosyalizmi, her alanda tercihlerin özgürce yapılabileceği bir düzen, eşitsizliklerin aşıldığı bir düzen olarak tanımlamakla mı yetinmeliyiz? Sosyalizm anlayışımız çoğulcu mu olacak?
- III.3. Günümüz dünya koşulları nasıl değerlendirilmelidir? Bu koşulları belli bir temel çelişkiyle mi açıklamalıyız? Eğer öyleyse hangi çelişkiyi temel almalıyız? "Emek-sermaye", "kapitalizm-sosyalizm", "emperyalizm-ezilen halklar", "savaş-barış", "mevcut uygarlık-ekoloji" çelişkilerinden hangisini asıl belirleyici saymalıyız? İçinde yaşadığımız çağ "sosyalist devrimlerin birbiri ardına yükseldiği, ulusal kurtuluş hareketlerinin zaferler kazandığı ve kapitalist ülkeler işçi sınıfının yeni yeni başarılar elde ettiği çağ" anlayışından farklı özellikler taşıyor mu? Program örneğin "kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı" gibi belli bir çağ tanımlı yapmalı mıdır?
- III.4. Türkiye'nin birçok büyük sorunu vardır: İşsizlik, enflasyon, çarpık sanayileşme, teknolojik gerilik, eğitim, sağlık, konut, tarım, kentleşme, Kürt sorunu, kadın sorunu, dış politik sorunlar, rejim sorunu, gelir dağılımı, ulaşım, çevre dengesinin bozulması gibi...
Program, bütün bu sorunlarda birden mi yoğunlaşmalı, yoksa Marksistlerin özgül faaliyet ve politik müdahaleleriyle özel bir rol oynayabilecekleri alanlar saptanmalı mıdır? Eğer öyleyse, biz bugünkü aşamada asıl hangi sorunların çözümünde etkili olabiliriz? Böylesi politik tercihler yaparsak, bu, programa nasıl yansımalıdır?
- III.5. Parti, programında yer verdiği sorunları tek başına çözeceği, bütün öteki demokratik güçlerin kendisini izlemesi gerektiği anlayışında mı olacaktır? Yoksa, sorunlara taraf olan öteki demokratik güçlerle kendini eşit haklı görüp, onlarla diyalog ve işbirliği arayarak, onları etkilemeye çalışacak, gerektiğinde onların görüşlerini dikkate alıp kendi görüşlerini gözden geçirecek, böylece geniş mutabakatların oluşmasını amaçlayacak mıdır?
- III.6. Program, liberal demokrasiden farkımızı nasıl temellendirecek, liberal demokrasiyle ortak noktalar arayacak mıdır?
- III.7. Parti, şiddete, nasıl yaklaşacak? Şiddeti, toplumsal ve politik yaşamın her alanından dışlanması gereken birşey olarak mı tanımlayacak, yoksa şiddetin hala zorunlu olduğunu, olumlu bir rol oynayabileceğini mi kabul edecektir?
- III.8. Rejim sorunlarında yaklaşımımız; merkezi devleti, iktidarı temel alan bir anlayış mı olmalıdır? Yoksa, ademi merkeziyetçiliği, iktidarın yaygınlaştırılmasını temel alan bir anlayışa mı yönelinmelidir? Yerinden yönetim ve demokratik merkeziyetçilik arasında bir biresim kurmak mı gerekiyor?
Partinin seçimlerde başarı göstererek tek başına ya da koalisyon ortağı olarak iktidara gelmesi neyi ifade eder? Hem işçi sınıfının demokratik yönetim aygıtı durumuna dönüşme sürecine, hem de barışçı geçiş koşullarının yoğunlaştırılmasına katkıda bulunacak, burjuva demokrasisinin sınırlarını geliştirecek, sosyalist demokrasiye dönüştürülmesinin somut olanaklarını yaratacaktır, diyebilir miyiz?
- III.9. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler:

IV. DÜNYAYA, ULUSLARARASI İLİŞKİLERE VE EMPERYALİZME YAKLAŞIM

- IV.1. Dünya sorunlarına yanıt aranırken, bakış açımız "kutuplaşan, bölünen, cepheleşen bir dünya" anlayışına mı, yoksa "karşılıklı bağımlı bir dünya" anlayışına mı oturmaktadır?
- IV.2. Dünyada yaşanan değişme süreçleri, bu arada bilimsel teknolojik devrimin yolaçtığı sonuçlar emperyalizm olgusunu ne yönde ve nasıl etkilemiştir? Emperyalizmin alışlageldik tanımı hala geçerli midir? Değilse, yeni tanımın içeriğini belirleyen somut olgular nelerdir? Türkiye'de Maksist hareketin antiemperyalist talep ve amaçlarında düne göre bir daralma, genişleme ya da değişim olmuş mudur?
- IV.3. Dünyada ötedenberi emperyalist olarak nitelenen ileri gelişkin kapitalist ülkelerle geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkeler arasında ekonomik, siyasal, askeri, kültürel ilişkiler bugün de eskiden olduğu gibi zor ya da "şiddet" ögesini içermekte midir?
- IV.4. Türkiye'de "dünya ekonomisi ile entegrasyon" süreçleri genel olarak 1950'lerden bu yana, özel olarak da olanca çarpıcılığıyla 12 Eylül'den sonraki siyasi iktidarların politikalarıyla hızlı bir biçimde yürütülmektedir. Yalnız Türkiye için değil, emperyalist ülkeler dışında kalan bütün ülkeler için dünya ekonomisiyle entegrasyonun emperyalizme, emperyalist çıkarlara daha da ve giderek bütünüyle bağımlı hale gelmekten başka bir içeriği var mıdır? Varsa ne olabilir?
- IV.5. İçinde yaşadığımız çağ "sosyalist devrimlerin birbiri ardına yükseldiği, ulusal kurtuluş hareketlerinin zaferler kazandığı ve kapitalist ülkeler işçi sınıfının yeni yeni başarılar elde ettiği çağ" anlayışından farklı özellikler içeriyor mu? Bu özellikler çağın ana tanımını etkileyebilecek ölçüde midir?
- IV.6. "Ulusal bağımsızlık" kendine-yeterlilik olarak mı düşünülmeli; yoksa, karşılıklı - bağımlılık bağlamı içinde daha genel bir anlayış mı geliştirilmelidir?
- IV.7. İç-politik çizgide demokratikleşme ile dış politikaların yönelimi arasındaki etkileşim, ancak burjuva-olmayan bir yönetimin "sağlıklı ve ulusal çıkarlara uygun" dış politikalar yürütebileceği şeklinde mi anlaşılmalıdır? Yoksa, var olan sistem çerçevesinde kaldığı sürece de akılcı dış politikalar yürütmek olanaklı mıdır?
- Ulusal ilişkilerde hangi kurallar temel alınabilir? İnsan haklarına saygının buradaki yeni işlevi nedir?
- IV.8. Eğer gerekiyorsa, yeni tip bir uluslararası ilişkiler modelinin temel çizgeleri neler olabilir? Bu modeli geliştirmede ülkemiz nasıl bir katkı yapabilir? BM içinde Türkiye'nin izlediği tutumlarda ne tür dönüşümler gerçekleştirilerek, ülkemiz saygın ve güvenilir bir konum kazanabilir? Bunun için, ayrıca, BM dışında başka uluslararası kuruluşlarda, çok taraflı ve ikili ilişkilerde Türkiye dış politikası nasıl etkili kılınabilir?
- IV.9. AT ile ilişkiler ne yönde değiştirilmelidir? Zayıflatılmalı mıdır? Yoksa, çok çeşitli yönlerden güçlendirilmekle birlikte, demokratik ilkelere mi dayandırılmalıdır? Türkiye'nin AT sürecine katkısı ve öte yandan, AT bütüleşmesinin Türkiye'nin toplumsal-kültürel-politik yaşamına-katkıları neler olabilir? Bu düzlemde, Ortak Avrupa Evi anlayışı nasıl gerçekleştirilebilir?
- IV.10. Türkiye sosyalist hareketinin geleneksel, NATO'dan çıkma talebi bugün geçerliliğini yitirdi mi? NATO olgusu kadük olduğu için mi geçerliliği kalmadı, yoksa NATO nitelik ve işlev değiştirdiği, içinden çıkılmasında değil, içinde kalınmasında yarar olduğu için mi?
- IV.11. Verili koşullarda uluslararası "devrimci" amaçlar için de olsa, şiddet bir tarz olarak kullanılabilir mi? Şiddetsizlik ile askerisizleştirme (demilitarizasyon) yönelimi arasındaki ilişkinin iç politika ve toplum yaşamı üzerindeki etkileri dikkate alındığında, devletin etki alanının küçültülmesi ve sivil toplumunun genişletilmesi nasıl bir anlayış gerektiriyor?

VI.12. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler:

— GENEL

- V.1. Dünya ekonomisindeki gelişmeler, Türkiye ekonomisinin yapısal özellikleri, özgül nitelikleri, dünyada ve Türkiye'de ekonomilerin işleyişi alanındaki deneyim birikimi ışığında hangi temellere dayalı bir ekonomi hedeflenmelidir?
Planlı ekonomi mi, piyasa ekonomisi mi? Bunların bireşimi niteliğinde bir ekonomi mi? Salt bu kategorilerle sınırlı kalınarak tanımlanamayacak bir ekonomi mi? Sosyalizmin sömürüye karşı yönelim amacı nasıl bir ekonomik işleyişle gerçekleşebilir? Bu konuda kısa ve uzun vade ayrımı nasıl olmalıdır?
- V.2. Üretim araçlarında devlet mülkiyeti mi, özel mülkiyet mi olmalıdır? Her ikisinin de temel mülkiyet biçimleri olarak birarada varolması öngörülebilir mi? Yeni temel mülkiyet biçimleri tasarlanabilir mi?
- V.3. Ekonominin yönetimi kimler tarafından hangi işlevlerin nasıl yerine getirilmesi olacaktır? Devletin ekonomideki işlevi ne olmalıdır? Ekonomide karar alma sürecine demokratik katılım mekanizmaları tasarlanabilir mi? Ekonominin demokrasi boyutu nasıl ele alınabilir? Ekonomide "herşey önce insan için" hedefi nasıl ortaya konulabilir?
- V.4. Bilimsel ve teknolojik devrimin dünya ekonomisindeki muazzam etkileri, özellikle bilimin doğrudan bir üretici güce dönüşme sürecinin yol açtığı ve hazırladığı sonuçlar karşısında Türkiye'de bilim ve teknolojiye nasıl yaklaşılmalıdır? Bilim ve teknoloji politikası yaşamın hangi alanlarına yönelik olarak, hangi boyutlarıyla ele alınmalıdır? Sanayileşme hedefinin ve tarım politikalarının ana çizgileri neler olmalıdır?
- V.5. Türkiye ekonomisinin çok yapılılığı ve çağımızda ekonomik gelişmenin gerekleri dikkate alınarak, ekonomide ve toplumsal yapıda önemli bir yer tutan köylülük, küçük üretici, esnaf gibi kesimlerin gelişimi için hangi hedefler konulabilir?
- V.6. 12 Eylül sonrası siyasi iktidarlarının hedeflediği "yapısal dönüşüm" ne oranda gerçekleşmiştir? Türkiye'nin gerçekte gereksinme duyduğu alternatif bir "yapısal dönüşüm" hedefi nasıl formüle edilebilir?
- V.7. Programda gerek işsizlik, sosyal güvenlik, çalışma yaşamı, gelir dağılımı, konut vb. gerek para-maliye politikaları, enflasyon konularının kısa vadeli çözümlerine ilişkin hedeflere yer verilmeli midir? Yoksa bu konularda orta vadeye yönelik ve temel sorunlar için hazırlanacak çerçeve ile ilişkilendirilmiş yaklaşımlar mı getirilmelidir? Bu yaklaşımların ana çizgileri neler olmalıdır?
- V.8. Eğitim ve gençlik sorunları hangi çerçevede ele alınmalı, bu sorunlar uzun vadeli yaklaşımın ana çizgileri ne olmalıdır?
- V.9. Sağlık sorununa uzun vadeli yaklaşımın ana çizgileri ne olmalıdır?
- V.10. Ekonomide "ulusal" kavramı nasıl bir içerik taşımaktadır? Bu içerik programda nasıl yansıtılmalıdır?
- V.11. Türkiye kendi sınırları çerçevesinde alacağı önlemler, gerçekleştireceği dönüşümlerle kendi ekonomik sorunlarını çözebilir mi, yoksa Türkiye'nin sorunlarının çözülebilmesi için uluslararası önlem ve dönüşümler de zorunlu mudur?

— DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER

- V.12. Türkiye'nin halklarının gelir düzeylerini önemli biçimde değiştiremeyişinde dış ekonomik ilişkilerin payı nedir? Bu önemli bir etken midir? Yoksa ikincil bir etken midir?
- V.13. Ülkemiz dış ekonomik ilişkilerinin ülke yararına düzeltilmesi piyasa ekonomisi koşulları içinde olası mıdır? Değilse ne gibi bir düzenleme düşünülebilir?
- V.14. Dış ekonomik ilişkiler sonucu ortaya çıkan bugünkü ağır borç servisi (ana para taksidi ve faiz ödemesi) koşullarında az gelişmiş ülkeler halklarına yeterli gelir artışı sağlayabilir mi? Dış borç sorunu az gelişmiş ülkelere nasıl çözümlenebilir?

V.15. Dış ekonomik ilişkilerde bugün aleyhe işleyen mekanizmalar ülke yararına nasıl değiştirilebilir? Bugünkü uygulamadan ayrıldığı takdirde ülke siyasal baskılara uğrar mı?

V.16. Dünya ekonomisi ile, gelişmiş ekonomilerle bütüleşme, özellikle AT konusunda ne düşünüyorsunuz? Hiçbir siyasal etken düşünülmeden AT'ye girişin ekonomik zararları var mıdır? Varsa bazı siyasal yararlar nedeniyle bunlar hoşgörülebilir mi

—ÇEVRE SORUNLARI

V.17. Toplumsal varoluşun üç ögesi (doğa, insan, üretim) önem sırasına göre sıralanabilir mi? Önce üretim, önce insan vb. önceliklerden hangisi programa temel olmalıdır? Ya da yeni parti toplumsal varoluşa yaklaşımını nasıl tanımlamalıdır?

V.18. Programda global çevre sorunlarına yaklaşım, parti kimliğini etkileyecek bir ağırlıkta ele alınmalı mıdır? Global çevre sorunların nedenleri/nedeni nedir? temel kaynak sınıfsal mı, teknolojik gelişim süreci mi, ya da bir başka neden midir?

V.19. Geleneksel kalkınma anlayışlarını çevre sorunları açısından programda sorgulamak, gerçekçi alternatifler önermek gerekir mi? Kişi başına yıllık geliri düşük bir ülkede çevre sorunlarına öncelik tanımak "lüks" müdür? Türkiye için "önce kalkınma sonra çevre" stratejisi önerilebilir mi?

V.20. Türkiye çevre ile ilgili dünya çapında önlemlere kaulmalı mı? Örneğin bilim çevrelerinin fosil yakıt kullanımı için önerdikleri % 50'lik kısıtlamaya Türkiye katılmalı mıdır? Nasıl?

V.21. Türkiye genelinde en önemli bir ya da birkaç çevre sorununu belirtir misiniz?

—NÜFUS, KENTLEŞME

V.22. Hızlı nüfus artışı Türkiye'nin büyük sorunlarından biri olarak kabul edip, bunu düşürmek için demokratik politikalar üretecek miyiz?

V.23. Türkiye'de kentleşmenin özellikle, 12 Eylül sonrası ivmesi artan bir göçle birlikte, yönlendirilemez ve planlanamaz bir boyut kazandığı varsayımından hareketle bu durumda göç edenlerin kendi kültürleriyle birlikte geldikleri kentlerin kültürünü de yozlaştıran, doğa ve kültür değerlerinin yokolmasına neden olan bir dinamiğe sahip oldukları görüşü geçerli midir?

V.24. Kent topraklarının değişik sosyal kesimler tarafından yağmalandığı, bunun demokratik bir toplum yapısı oluşturmada önünde bir engel oluşturduğu söylenebilir mi?

V.25. Kente göçün önlenmesini de içeren yaşanmaya değer demokratik bir kentleşme sürecinin temel sorun ve ilişkilerinin irdelenmesi bakımından aşağıda belirtilen hedefler ne ölçüde geçerlidir?

- Yoksul ve topraksız köylüye toprak dağıtılması, tutarlı ve kapsamlı toprak ve tarım reformunun gerçekleştirilmesi
- Orta ve küçük çiftçilerin tarım ve toprak fiyatı politikalarıyla desteklenip iflaslarının ve toprağı terketmelerinin önüne geçilmesi
- Kentlerde yağma boyutuna varan kaçak yapılanmalara karşı tavizsiz politikalar geliştirilmesi
- Yerel yönetimlerin kent yaşamının demokratik temelini sağlayabilecek anayasal yetki ve güvencelere kavuşturulması

V.26. Ekonomik ve sosyal politikalar başlığı altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler:

VI. TEKELLER VE DEMOKRASİ

- VI.1. Anti-tekel talepler ileri sürmeden çalışanlar yararına ekonomik iyileşmeler ummanın, bunu inandırıcı bir programla ifade etmenin yolu nedir? Anti-emperyalist ve anti-tekel hedefleri bulunmayan bir ekonomik program, sınıfsal niteliği olmayan ve kimin uygulayacağı ve nereye kadar uygulayacağı belirsiz "sosyal politikalar" aracılığıyla daha adil bir gelir paylaşımı vaad edebilir mi?
- VI.2. Sosyalist bir program, sosyalist güçlerin iktidarının anti-emperyalist ve anti-tekel hangi dönüşümleri öngördüğünü, bu dönüşümlerin niteliğini açıkça koymaktan başka, bu dönüşümlerin üzerinde inşa edileceği bir yapısal temelin yaratılması için verilecek mücadeleyi de demokratik mücadele programında belirlemelidir ve bu bakımdan, demokratikleşmeye ilişkin bir Marksist yakın zaman programı da bir bütün olarak anti tekel esiriyi içermelidir, demek yanlış mıdır? Bu durumda, Türkiye'de hangi anti-tekel önlemler alınmalıdır?
- VI.3. Anti-tekel ve/veya anti-emperyalist nitelikli gelişme süreçleri, klasik Marksist programlarda konulduğu şekliyle bugün neden konulamaz? Tekel olgusu nitelik değiştirdiği için mi? Ya da, tekel olgusuna baştanberi gerçekte taşımadığı bir nitelik mi atfedilmiştir? Burdan mı yola çıkılmalıdır?
- VI.4. Tekel olgusuyla demokrasi arasındaki tarihsel çelişki gerek ekonomik, gerekse siyasal-sosyal alanlarda sürmekte ve Marksizm dışındaki yeni demokratik alternatif hareketlerin geliştirdikleri kültür ve değerlerin de temel itiraz noktasını oluşturmaktadır mı? Esas itibarıyla siyasal demokrasiyle sağlanacak demokratik kazanımların kalıcılığının sağlanabilmesi için sivil toplumda egemen tekel olgusuna karşı mücadele gerekir mi, gerekmez mi? TUSİAD'ın ve "biz"im demokratik çıkarlarımız nerede, hangi anlamda, ne ölçüde özdeş ya da yakındır?
- VI.5. Demokratikleşme olmadan tekel olgusunun siyasî ve ekonomik, anti-demokratik gücünün sınırlanamayacağı, ama aynı zamanda tekel olgusunun toplumdaki gücünü sınırlamadan ve giderek ortadan kaldırmadan anlamlı bir demokratikleşme süreci tasarlanamayacağı görüşünden hareketle, bu nesnel ilişkileri yok sayan bir demokrasi savunuculuğu, demokrasi anlayışımızın biline gelen klâsik "parlamentar demokrasi" anlayışına indirgenmesiyle sonuçlanmaz mı? Bu tür bir demokrasi anlayışını aşamayan ya da aşmayan bir Marksist programın burjuva demokrasisinden daha gelişkin bir sosyalist demokrasi anlayışı ortaya koyması nasıl mümkün olur? Ya da, öyle bir sosyalist demokrasi anlayışını ortaya koymak illa da gerekli midir?

VI.6. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler.

VII. KÜRT SORUNU

VII. 1. Ulusal soruna ilişkin karara ve pratiğe nasıl yaklaşmalıyız?

VII. 2. Ulusların kaderlerini tayin hakkı kavramı en genel anlamda bir ulusun diğer ulusal bütünlerden ayrılması olarak anlaşılıyordu. Ulusal kaderi tayin hakkına böyle yaklaşılmaya devam etmek olanaklı mıdır?

VII.3. Ulusal kaderi tayin hakkını proleterya genel sorununa bağlamak doğru mudur?

VII.4. Ulusal sorun giderek, sistemleri ve sınıfları aşan bir karakter kazanıyor, denilebilir mi? Sosyalist ülkelerdeki ulusal problemlerin, ulusal hareketlerin ortaya çıkmasını nasıl açıklayabiliriz?

VII.5. Türkiye'de Kürt sorunu nasıl tanımlanabilir, yeri-önemi ve çözümüne ilişkin neler önerilebilir?

VII.6. Kürt sorununda Orta-Doğu'yu ve insan haklarını dikkate alarak nasıl bir politika izlenebilir?

VII.7. İki halk arasında güven bunalımını aşabilmek için nasıl bir politikaya ihtiyacımız vardır?

VII.8. İki halkın yararına olabilecek çözüm, şiddet yöntemiyle olanaklı mı, ya da şiddet sorunun çözümünde bir yöntem olarak kullanılabilir mi?

VII.9. Kürt sorununu çözümünün görece olarak uzun bir zaman dilimine yayılabileceğini söyleyebilir miyiz? Çözüm yolunda bugün hangi talepleri öne çıkarabiliriz? Kürt varlığının ve kimliğinin tanınması talebi gerçekçi ve toparlayıcı olabilir mi?

VII.10. Bu başlık altında ele alınmasında yarar görülen diğer düşünceler.

VIII. KADIN SORUNU

VIII.1. Programda kadın sorununa bugün için geçerli çözüm önerileri getirilecek mi, yoksa bu sorunların ancak sosyalizmde çözülebileceği mi savunulacak?

Bugün için geçerli çözüm önerileri hangi çerçevede ele alınmalı, neler olmalıdır?

VIII.2. Bu başlık altında ele alınması yararlı görülen diğer düşünceler:

IX. KÜLTÜR, DİN

IX.1. Türkiye'de bugün toplum genel bir yozlaşma içinde, çöküntüde midir? Böyleyse, bu çöküntünün temel belirti ve nedenleri nelerdir? Sorunun çözümü hangi faktörlerle ilişkilendirilmelidir?

IX.2. Türkiye'nin kültürel yapısının belirgin özelliklerinden birinin çok yapıllık olduğu görüşünden hareketle demokratikleşme süreci ile kültürel yapının gelişimi arasında ne gibi bir ilişki vardır, bu ilişkinin ne gibi özgül özellikleri bulunmaktadır? Geliştirilecek kültür politikasının ana çizgileri neler olmalıdır?

IX.3. Türkiye'de ne ölçüde inanç, din ve mezhep özgürlüğü vardır?

IX.4. Laiklik ilkesini Türkiye'de nasıl ele almak gerekir?

IX.5. Bu başlık altında ele alınması yararlı görülen diğer düşünceler:

X. İNSAN HAKLARI, HUKUK

X.1 İnsan hakları konusu hangi boyutlarda ele alınmalı, Türkiye'de bu alandaki gelişme hedefleri hangi yapılarıdaki dönüşümlerle ilişkilendirilmelidir?

X.2 İnsan hakları alanında uluslararası sözleşmelerin Türkiye'de fiilen iç hukukun bir parçası haline getirilmesi ve bu alandaki uygulamanın gözetilmesi için hangi öneriler geliştirilmelidir?

X.3. İnsan haklarının geliştirilmesi için polis, silahlı kuvvetler gibi güvenlik kuruluşlarının yapı ve işleyişlerinde ne gibi demokratik değişiklikler önerilebilir?

X.4. Özel silah sanayiinin varlığı insan hakları bakımından ne ölçüde bir tehlike oluşturmaktadır?

X.5. Ülkemizde varolan hukukun bir baskı hukuku olduğu yaygındır. Bu görüşe katılıyorsanız, hukukun bu nitelikten kurtulması için ne düşünüyorsunuz? Nasıl bir düzenleme yapılmalıdır?

X.6. Sıkıyönetim ve DGM'lerini hukuk devleti ilkesine ve bu ilkenin temeli olan yargı bağımsızlığına, yargı birliğine ve doğal hakim ilkesine uygun buluyor musunuz? Bulmuyorsanız, ne yapılmalıdır?

X.7. Yargılama yöntemlerine ilişkin yasalarda savunma hakkına saygı gösterilmekte midir? Değilse, nasıl bir düzenleme yapılmalıdır?

X.8. Polisin sorgu yetkisi hakkında ne düşünüyorsunuz? Sorgu kim tarafından yapılmalıdır? Bu nasıl örgütlenebilir?

X.9. Türkiye Barolar Birliği ve Barolar yasalarımıza göre Adalet Bakanlığı'nın vesayeti altındadır. Bu vesayetten kurtulmak için hangi önlemler alınabilir?

X.10. Yüksek Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun seçimi yürütmenin müdahalesiyle yapılmaktadır. Bu da bu Kurul'un bağımsızlığı sorununu doğurmaktadır. Bu Kurul'un bağımsızlığını sağlamak için neler yapılmalıdır?

X.11. Ölüm cezası hakkında ne düşünüyorsunuz?

X.12. Gözaltı ve tutukluluk süreleri ne olmalıdır? Tutukluluk süresine bir sınırlama getirilmeli midir? Getirilmeli görüşündeyseniz, bu süre ne olmalıdır?

X.13. Cezaevleri ve infaz sistemi hakkında ne düşünüyorsunuz?

X.14. İşkenceler, işkencelerin önlenmesi ve işkence cezaları hakkında ne düşünüyorsunuz? İşkencenin önlenmesi için ne gibi önlemler alınmalıdır?

X.15. Bu başlık altında ele alınmasında yararlı görülen diğer düşünceler: